

Palliatieve zorgverlening

Informatie
voor artsen en
andere zorgverleners

1 Inleiding

Deze brochure biedt informatie over de palliatieve zorgverlening die door de thuisverpleegkundigen van Solidariteit voor het Gezin wordt aangeboden aan patiënten die geen baat meer hebben bij een curatieve behandeling en thuis wensen verzorgd te worden en te sterven.

Bij het organiseren van de zorg voor uw patiënt kan u steeds beroep doen op de hoofdverpleegkundige en/of de thuiszorgcoördinator van Solidariteit voor het Gezin.

2 Palliatieve zorg

Solidariteit voor het Gezin streeft naar een waardig levenseinde voor iedereen, waarbij respect voor de wil van de patiënt voorop staat.

Palliatieve zorg bevordert de levenskwaliteit van patiënten met een levensbedreigende ziekte en hun familie door het vermijden en het bestrijden van lijden. Dit gebeurt door het vroegtijdig herkennen en behandelen van pijn en andere fysieke problemen, alsook door de ondersteuning bij psychosociale en spirituele noden (WGO 2002).

Daarnaast beseft Solidariteit voor het Gezin dat er ook situaties zijn waarin palliatieve hulpverlening ongewild tekort schiet. Bij ondraaglijk lijden respecteert Solidariteit voor het Gezin het zelfgekozen levenseinde (euthanasie) als een bevrijdende noodoplossing.

3 Zorgpad Palliatieve Zorg

Om tegemoet te komen aan de wens van de palliatieve patiënt om thuis verzorgd te worden en te sterven, werd door Solidariteit voor het Gezin het zorgpad palliatieve zorg ontwikkeld.

Met dit zorgpad streeft Solidariteit voor het Gezin volgende doelstellingen na:

- het verhogen van de kwaliteit van de palliatieve zorgverlening;
- het verlenen van zorg op maat aan de palliatieve patiënt;
- het verbeteren van de kennis over palliatieve zorg van de thuisverpleegkundige;
- het optimaliseren van de samenwerking met de huisarts, de behandelende arts en het palliatief netwerk;
- het ondersteunen van familie en mantelzorg.

Het zorgpad wordt door alle zorg- en hulpverleners van Solidariteit voor het Gezin gevolgd: de hoofd- en referentieverpleegkundigen, de verpleegkundigen, de zorgkundigen, de verzorgenden en de zorgcoördinatoren. Het zorgpad wordt continu geëvalueerd en bijgestuurd.

4 Verpleegkundige verzorging thuis

4.1 Een aanvraag voor thuisverpleging

U kan de hulp via het centraal nummer 070/23 30 28 aanvragen indien u de thuisverpleging van Solidariteit voor het Gezin voor uw patiënt wenst in te schakelen. De verpleegkundige komt zo snel mogelijk bij de patiënt langs voor de eerste verzorging. Hij/Zij zal eveneens met de huisarts en/of de behandelende arts contact opnemen om de nodige afspraken in verband met de verpleging/verzorging te maken.

4.2 De thuisverpleegkundige

De thuisverpleegkundige staat in voor de verzorging en kan meerdere malen per dag langskomen. De frequentie en de aard van de verzorging worden afgesproken met de huisarts of de behandelende arts, in overleg met de beschikbare mantelzorg en op basis van de score op de KATZ-schaal. De kosten van de verpleegkundige verzorging worden geregeld via het derdebetalerssysteem. De factuur wordt rechtstreeks door het ziekenfonds van de patiënt betaald. Er worden geen remgelden aangerekend bij palliatieve patiënten.

4.3 De referentieverpleegkundige palliatieve zorg

Solidariteit voor het Gezin beschikt over thuisverpleegkundigen die een bijkomende opleiding rond palliatieve zorg gevolgd hebben. Deze gespecialiseerde verpleegkundigen hebben ervaring met het begeleiden van palliatieve patiënten en worden jaarlijks intensief bijgeschoold. Zij wonen ook teamvergaderingen bij waarop complexe casussen, de laatste evoluties in verband met palliatieve zorg, het zorgpad ... worden besproken.

De referentieverpleegkundige palliatieve zorg adviseert en ondersteunt de thuisverpleegkundige bij de verzorging van de palliatieve patiënt.

De thuisverpleegkundige bespreekt de verzorging van de palliatieve patiënt met de referentieverpleegkundige palliatieve zorg. Indien wenselijk, kan de referentieverpleegkundige de thuisverpleegkundige bijstaan en assisteren bij een verzorging (vb. bij het regelen van de pijnpomp).

Om de continuïteit van de zorgverlening te garanderen zal de thuisverpleegkundige bij de eerste contacten afspraken maken rond de inschakeling van de referentieverpleegkundige.

4.4 De palliatieve thuiszorgequipe

De palliatieve thuiszorgequipe of de multidisciplinaire begeleidingsequipe van het palliatief netwerk kan, na akkoord van de huisarts, ingeschakeld worden door de familie van de palliatieve patiënt of door de betrokken zorg- en hulpverleners.

De begeleidingsequipe bestaat uit palliatief deskundig verpleegkundigen die de patiënt en de familie ondersteunen door het optimaliseren van het comfort van de patiënt. Zij staan ook de betrokken zorg- en hulpverleners bij in de verzorging van de patiënt met hun expertise inzake pijn- en symptoomcontrole. De begeleidingsequipe neemt geen zorg over.

5 Palliatieve zorg is teamwerk

Solidariteit voor het Gezin hecht veel belang aan geïntegreerde zorgverlening en is ervan overtuigd dat een multidisciplinaire samenwerking een noodzakelijke voorwaarde is om de nodige hulp en ondersteuning te kunnen aanbieden aan de palliatieve patiënt en de familie.

De verpleegkundige van Solidariteit voor het Gezin zal nauw samenwerken met de huisarts en/of de behandelende arts van de patiënt en de begeleidingsequipe van het palliatief netwerk, indien het betrokken is.

Indien noodzakelijk zal een multidisciplinair overleg georganiseerd worden om de zorg die door de verschillende zorg- en hulpverleners wordt verleend, op elkaar af te stemmen. De thuiszorgcoördinator van Solidariteit voor het Gezin kan de organisatie van dit overleg op zich nemen. De huisarts wordt – als spilfiguur van de eerstelijnsgezondheidszorg – voor dit overleg uitgenodigd. Er wordt achteraf een verslag aan de huisarts en de betrokken zorg- en hulpverleners bezorgd.

6 Standpunt van Solidariteit voor het Gezin met betrekking tot vrijwillige levensbeëindiging

De Ethische Commissie van Solidariteit voor het Gezin formuleerde een advies met betrekking tot de houding die het personeel dient aan te nemen tegenover een hulpvrager die medewerking dan wel ondersteuning vraagt bij zijn of haar opzettelijke levensbeëindiging.

Dit advies steunt op de acht waarden en het arbeidsreglement van Solidariteit voor het Gezin en houdt integraal rekening met de bestaande wettelijke regeling: de wet op de patiëntenrechten, de palliatieve zorg en de euthanasiewet.

6.1 Advies

In tegenstelling tot de positie van de arts, werd de positie van de verpleegkundigen, de zorgkundigen en de verzorgenden door de wetgever niet uitgeklaard. Bij gebrek aan een algemene deontologische code opteert de Ethische Commissie voor een evenwichtige houding die 3 aspecten verzoent:

- Medeleven en respect voor de hulpvrager zonder onderscheid en het erkennen van diens autonomie, wat betekent dat de houding van het personeel er steeds een is van het erkennen van de menselijke waardigheid, het niet aantasten van de integriteit van de persoon en het eerbiedigen van diens zelfbeschikkingsrecht. Concreet betekent dit dat het personeel van Solidariteit voor het Gezin niet beslist in de plaats van de hulpvrager en zijn of haar vrijheid en verantwoordelijkheid niet beperkt of aantast.
- Oog en oor hebben voor de concrete doodwens van de hulpvrager die als de meest kwetsbare recht heeft op professionele zorgverlening, hulp en mededogen, zeker wanneer die mede wordt neergeschreven in het zorgenplan.
- Bescherming bieden aan het personeel doordat het de plicht heeft de leidinggevende te informeren van dergelijke vraag. Daarom moet elk

personeelslid steeds binnen de ethiek van het beroep blijven en binnen het kader van de bestaande wettelijke regelingen, waarbij het opzettelijk levensbeëindigend handelen enkel door de arts kan gebeuren op verzoek van de patiënt. Om die reden kan een personeelslid in de uitoefening van het beroep niet optreden als vertrouwenspersoon zoals door de wet gedefinieerd.

6.2 Uitgangspunten

- Personeelsleden van Solidariteit voor het Gezin die in hun functie een rol van hulpverlener vervullen, mogen een vraag naar informatie over of medewerking/ondersteuning bij opzettelijke levensbeëindiging van een hulpvrager nooit negeren. Het verzoek wordt doorgegeven aan de leidinggevende en opgetekend in of toegevoegd aan het dossier van de hulpvrager.
- Solidariteit voor het Gezin is bereid haar actieve medewerking te verlenen aan het begeleiden van legale euthanasie met inzet van personeelsleden die daar in alle vrijwilligheid voor kiezen, dus met in acht name van alle zorgvuldigheidscriteria en zonder rechtstreekse verantwoordelijkheid voor het personeelslid.
- Personeelsleden van Solidariteit voor het Gezin zullen nooit enige vorm van medewerking verlenen aan euthanasie waarbij niet aan alle wettelijke voorwaarden is voldaan. Dit geldt eveneens bij alle vormen van palliatieve sedatie die behoren tot de diagnostische verantwoordelijkheid van de behandelende arts.
- Vrijwilligers van Solidariteit voor het Gezin, van Vrijwilligerswerk in Solidariteit en van Zorgende Handen, en in het bijzonder de vrijwilligers ingeschakeld in palliatieve zorg, worden eveneens geïnformeerd over dit advies en engageren zich om in dit kader te werken. Indien een vrijwilliger zich daar niet aan houdt, stelt dit een einde aan de verdere samenwerking.

7 Belangrijke informatie

7.1 Palliatief zorgforfait

Palliatieve patiënten die thuis verzorgd worden, hebben recht op een forfaitaire tegemoetkoming van €589,31 (dit bedrag wordt geïndexeerd).

Het forfait is bedoeld om de kosten te dekken die niet door het RIZIV terugbetaald worden. Het betreft de specifieke kosten voor:

- Geneesmiddelen:
analgetica, antidepressiva, sedativa, corticoïden, anti-emetica, laxativa;
- Hulpmiddelen:
speciale matrassen en bedden, zelfoprichters, toiletstoelen, dekenbogen, rugsteunen, urinalen;
- Verzorgingsmateriaal:
incontinentieverbanden, ontsmettingsmiddelen, sondes, infuuszakjes, pijnpompen, spuitdrijvers;

Deze tegemoetkoming wordt door de huisarts via het daartoe bestemde aanvraagformulier aangevraagd bij de mutualiteit. De tegemoetkoming kan maximum twee keer aangevraagd worden. Tussen de 1ste en de 2de aanvraag moet minimum één maand tijd zijn.

Bij goedkeuring door het ziekenfonds worden de kosten voor de consultaties en de huisbezoeken bij de patiënt volledig terugbetaald.

7.2 Palliatief honorarium

Indien de patiënt recht heeft op het palliatief zorgforfait wordt op basis van de zorgafhankelijkheid van de patiënt een palliatief honorarium toegekend aan de dienst voor thuisverpleging: forfait PA, forfait PB, forfait PC en forfait PN.

De dienst thuisverpleging van Solidariteit voor het Gezin garandeert:

- de permanente opvang van de patiënt (24u/24u, 7 dagen op 7)
- de aanwezigheid van referentieverpleegkundigen palliatieve zorg
- het bijhouden van een omstandig verpleegkundig dossier

In dit dossier zijn volgende items verplicht:

- ♦ pijnschaal
- ♦ symptoomregistratie
- ♦ contacten met de mantelzorger en de familie
- ♦ de verslagen van de overlegvergaderingen
- ♦ de registratie van de aktes die verleend werden in het kader van de palliatieve zorgverlening, waaronder de pseudocodes:
 - * een dringend niet-gepland bezoek overdag op vraag van de patiënt
 - * een gepland bezoek 's nachts
 - * de voorbereiding van medicatie
 - * een contact met de referentieverpleegkundige
 - * een contact met de huisarts (telefonisch of naar aanleiding van een teamoverleg)
 - * een contact met de begeleidingsequipe van het palliatief netwerk (telefonisch of naar aanleiding van teamoverleg)
 - * een bezoek van minimum 1 uur (enkel bij forfait PN-patiënten)
 - * een bezoek zonder nomenclatuurakte (verpleegkundige zorg die niet is opgenomen in de nomenclatuur)

8 Meer informatie

Solidariteit voor het Gezin biedt naast thuisverpleging ook andere diensten aan: gezinshulp, bejaardenhulp, poets hulp, vrijwilligerswerk,... . Voor informatie over deze of andere diensten van Solidariteit voor het Gezin kan u steeds terecht op het algemeen nummer 070/23 30 28 of op de website www.solidariteit.be.

10 Waarden van Solidariteit voor het Gezin

Autonoom: als organisatie zijn wij gesteld op onze autonomie. Dit betekent dat wij onafhankelijk zijn en dat wij zelf verantwoordelijkheid dragen voor al onze beslissingen en uitvoeringen.

Toekomstgericht: wij staan open voor vernieuwing, grijpen kansen waar en wanneer die zich voordoen en zijn vooruitstrevend in ons denken en handelen.

Geïntegreerde zorg op maat: de zorgvrager benaderen wij vanuit een totaalvisie. Alle dienstverleningen vullen elkaar aan en de hulpverleners werken harmonieus samen in het belang van de cliënt.

Humanistisch: wij willen voor alles de menselijke waardigheid, de vrijheid en de waarde van de persoonlijkheid behouden en bevorderen, en stellen het geloof aan een persoonlijke god niet als een premisse.

Participatie en verbondenheid: de open bedrijfscultuur van Solidariteit voor het Gezin laat toe dat elke medewerker zich betrokken voelt en dat hij mee kan participeren aan de realisatie van haar visie.

Deskundigheid: alle personeelsleden zijn deskundig binnen hun functie. Solidariteit voor het Gezin biedt de mogelijkheid deze kennis en vaardigheden te handhaven en te verbeteren.

Motivatie: het personeel geeft blijk van een sociaal engagement. De persoonlijke motivaties en doelstellingen zijn in overeenstemming met die van Solidariteit voor het Gezin.

Erkenning: zowel de persoon, als het werk, als het privéleven van elk personeelslid heeft recht op respect en waardering.

Solidariteit voor het Gezin

onze 6 grote zorgen

Welzijnszorg

- gezins- en bejaardenzorg
- poetshulp
- oppashulp
- karweidienst
- vervoersdienst

Gezondheidszorg

- thuisverpleging

Kinderzorg

- kinderopvang:
 - kinderdagverblijven
 - onthaalouders
- kindercare aan huis:
 - thuisoppassende kinderen
 - babysitdienst
 - postnatale zorg en kraamzorg
- preventieve gezinsondersteuning:
 - CKG Sloeberhof

Woonzorg

- Seniorcity:
 - servicedwelling
 - zorghotel
 - kortverblijf
 - dagverzorgingscentrum
 - dienstencentrum
- dienst maaltijden aan huis

Competentiezorg

- opleidingscentrum
- Metis Competentiecentrum

Comfortzorg

- huishoudhulp met dienstcheques
- strijkcomfort
- dienstverlening aan derden

Wenst u deze brochures te ontvangen? Aarzel niet om ons te contacteren.

Solidariteit voor het Gezin vzw • Tentoonstellingslaan 76 • 9000 Gent
Tel. 070/23 30 28 • solidariteit@svhg.be • www.solidariteit.be

Solidariteit voor het Gezin